

קול צופיין

קול צפ"ר נשא קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1012

בלק תש"ף השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

אלהיהם של אלו, שזנא זמה הוא גברים ונשים במקומות לימודים ועבודה

מניחתך, עד שתכפר בתורת משה רבך, שנאמר, (הושע ט) "המה באו בעל פעור ויזרו לבשת ויהיו שקוצים כפאהבם".

יתור קטן מביא נפילה גדולה

התיאור הארוך והמפורט הזה בא להסביר איך נמשכו בני ישראל ונפלו ולא שמו לב שהם הולכים מדחי אל דחי. אין איסור לאכול, לשתות, לשמוח ולטייל. אין גם איסור ללכת לקנות כלי פשתן במבצע של חצי מחיר. אבל מי שהיה פוקח את העיניים, היה מבין שעובדים על התודעה שלו ומפילים אותו בפת.

בתחילה הוא קונה "בחצי מחיר" הוא לא מבין שאין ארוחות חנם, אחר כך הוא מרשה לעצמו לשבת ולשוחח עם המוכרת הצעירה והנאה, הוא מרשה לעצמו גם לשתות איתה יין למרות שניכר עליה שהיא ממש לא צנועה. אחרי שנדלק יצרו, הוא מוכן לעשות מעשים שהוא לא היה עושה בדרך כלל, עד שכופר בתורת משה. בדרך הזו מתו 24 אלף מישראל, כמות גדולה מאוד בלי ספק.

יצר הרע בעידן של גאולה

הנפילות הללו הן לא נפילות של חולשה כמו חטא המרגלים, הנפילות הללו הן נפילות שבאות מתוך תחושה של חוזק. כך מתארת הגמרא (סוכה נב ע"א) הספד גדול שעתיד להיות בימות המשיח: "דרש רבי יהודה ברבי אלעאי, לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בקני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים - נדמה להם כהר גבוה, רשעים נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין, והללו בוכין. צדיקים בוכין ואומרים, היאך יכולנו לכבש את החר הגבוה הזה? רשעים בוכין ואומרים, היאך לא יכלנו לכבש את חוט השערה הזה? ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמכם, שנאמר, (זכריה ח) "כי יפלא בעיני שארית העם הזה וגו' גם בעיני יפלא".

על מה הבכי? ממשיכה הגמרא להסביר שהבכי הוא כשתהליך ההתדרדרות ניכר לכל, ומתברר לאנשים שהם היו יכולים לעצור אותו אם היו פוקחים את עיניהם: "אמר רבי אסי, יצר הרע, בתחלה דומה לחוט של בוכי'א (חוט תפירה), ולבסוף דומה כעבותות העגלה, שנאמר, (ישעיה ה) "הוי משכי העון בחבלי השוא, וכעבות העגלה חטאה".

שיאיני מניחתך, עד שתכפר בתורת משה רבך

חצי מחיר שמביא למחיר כבד

הסיפור עם בלק מתרחש בחצי השנה האחרונה, לפני היכנסם של בני ישראל לארץ ישראל. החוטאים בחטא המרגלים כבר מתו, והיושבים מול ירדן יריחו הם מבניהם ובני בניהם שצריכים להיכנס לארץ. באותה עעה ניצחו ישראל את סיחון ועוג מלכי האמורי הענקים, כבשו את ארצם וירשו את רכושם. אחרי שבלעם ניסה לקלל ולא עלה בידו, ולא עוד אלא שהוא סיפר להם ולעולם כמה עם ישראל חזק ולא גגיע, הם ממש מרגישים חזקים, "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" - מי יכול לפגוע בהם?

מתוך תחושת הביטחון הזאת מגיעה הנפילה הגדולה של בנות מואב ומדיין. כך מתארים אותה חז"ל בגמרא (סנהדרין קו): "אמר לו (בלעם לבלק) אלהיהם של אלו, שזנא זמה הוא, והם מתאנים לכלי פשתן (כיוון שפשתן היה הבגד של המצרים והם לובשים אותו כבר 40 שנה ולא מחליפים). בוא ונאשיאך עצה, עשה להן קלעים (אוהלים ומחצלות), והושב בהן זונות, זקנה מבחון וילדה מבפנים, וימקרו להם כלי פשתן.

עשה להן קלעים מהר שלג (חרמון) עד בית הישימון (ים המלח), והושיב בהן זונות, זקנה מבחון וילדה (צעירה) מבפנים, ובשעה שישראל אוקלים ושותים ושמתים ויוצאים לטייל בשוק, אומרת לו הזקנה, אי - אתה מבקש כלי פשתן? זקנה אומרת לו בשוה, וילדה אומרת בפחות (מבצעים בחצי מחיר).

שתיים ושלש פעמים (הישראל קונה בחצי מחיר כמה פעמים ומתרגל לקנות) ואחר כך אומרת לו (הצעירה), הרי אתה כבן-בית, שבי, ברוך לעצמך (קח מה שאתה אוהב). ויצרורי (קוגנים) של יין עמוני כנח אצלה, ועדיו לא נאסר יין של עובדי כוכבים, אמרה לו, רצונך שתשתה כוס של יין? פיון ששתה, בער בו.

אמר לה, השמיעי לי. הוציאה וראתה (עבודה זרה שלה) מתוך חיקה, אמרה לו, עבד לזה. אמר לה: הלא יהודי אני! אמרה לו, ומה אכפת לך? כלום מבקשים ממך אלא פער, והוא אינו יודע שעבודתה כבד. (ואחרי שהוא מתרגל לעשות מה שהיא מבקשת ממנו, הוא יורד עוד שלב), ולא עוד, אלא שאיני

בגלל הסיכון הזה קבעו חכמינו איסור ייחוד ואיסור שתיית יין עם נוכרים, הכול כדי לא להימשך לנישואי תערובת, שהם האסון הגדול ביותר שיש לעם ישראל, במיוחד בשלב שבו הם כבר יוצאים מהגלות ומרגישים את העוצמה והכוח המתלווה אליה.

תחושת העוצמה שמביאה לחטא

כך היה בעת הכניסה לארץ בפרשת בלק, וכך היה בתחילת ימי בית שני, שהעולים שיצאו מגלות בבל הרגישו את העוצמה והכוח ו"השיבו נשים אֲשֶׁר־זָדוּת עֲמֻנֹת מוֹאָבִיּוֹת: וּבְנֵיהֶם חָצִי מְדַבֵּר אֲשֶׁר־זָדוּת וְאִינָם מְפִרִים לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עִם וְעַם".

תחושת החוזק, הייתה גם לשלמה המלך, ולכן מזכיר אותו נחמיה בדבריו. "הֲלוֹא עַל אֱלֹהֵי חֲטָא שְׁלֹמֹה קִלְפָּה יִשְׂרָאֵל וּבְגוֹיִם הֲרַבִּים לֹא הָיָה קִלְפָּה כְּמֹהוּ וְאֶהְיֶה לְאֱלֹהֵי הָיָה וְיִתְנֶהוּ אֱלֹהִים קִלְפָּה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל גַּם אוֹתוֹ הִחְטִיאוּ הַנְּשִׁים הַנְּכָרִיּוֹת". על כן מזכיר להם נחמיה כי החוטאים הגדולים בדבר הזה הם האנשים החזקים שבעם "וּמְבַנֵּי יוֹדְעֵי בֵּן אֶלְשִׁיב הַפֶּהן הַגְּדוֹל חָתָן לְסַבְלֵט הַחֲרֹנִי וְאֶבְרִיָּהוּ מְעֻלִּי" (נחמיה ג).

מוזכרה או מורה) ויצא קול שמתייחד עמה. הרא"ש נשאל אם יכולים בני משפחתה למחות שלא תעבוד אצלו, כי הוא פגם להם שתהיה פילגשו, והשיב הרא"ש שהם בוודאי יכולים למחות בו וגם בית-דין צריך לכפות את המעסיק להוציא את הנערה או האשה מביתו או ממקום העבודה.

אשת איש שמוענת על איש אחד שהוא רודף אחריה

"אשת איש שמוענת על איש אחד שהוא רודף אחריה, והוא מכחישה" ואין לה הוכחות לדבריה. בית-דין לא מלקה אותו כי אין הוכחות לדבריה. אבל בית-דין גוזר עליו נידוי על תנאי. "שלא ידבר עמה כלל". ואם ידבר אתה – יגרו אותו.

ואם הוא אדם שמוחזק בעיניהם לחשוד על העריות, יגזרו עליו שלא יגור בשכונה שלה. ו"ראוי לגזור בו בנייפה ולאיים עליו שאם לא יתנהג כשורה יבדילוהו מבניהם לרעה וידחורו בשתי ידיים" (שו"ע אה"ז קעח ס"ע כ').

הדין הזה נכון גם ברוקה שגבר מחזר אחריה שלא לשם נישואין, וכגון שהוא נשוי או שהיא לא מעוניינת בו. או שאינו בן גילה וכד' שעושים לו ככל האמור לעיל.

איסור ייחוד בכל אדם ובכל אישה

כך חכמינו למדו ממעשה אמנון ותמר שהיו שניהם רווקים והיו שניהם בנים של דוד המלך מנשים שונות, וחשק אמנון בתמר שהייתה יפת תואר, והתייעץ להפיל אותה במלכותה, עשה עצמו חולה וביקש שהיא תסעד אותו, וכשבאה לסייע לו במחלתו תפס אותה ואנס אותה. ואחר כך שנא אותה וגירש אותה בבגד פנים (שמואל ב ג').

"ותקח תמר אפר על ראשה וכתנת הפסים אשר עליה קרעה". תנא משמיה דרבי יהושע בן קרחה: גדר גדול גדרה תמר באותה שעה. אמרו: לבנות מלכים כך - לבנות הדיוטות על אחת כמה וכמה, אם לצנועות כך - לפרוצות על אחת כמה וכמה" (סנהדרין כא ע"א) על כן גזרו דוד ובית דינו זהירות גם ברווקות ולא רק באישה שהיא אשת איש.

איסור ייחוד גם לצדיקים

וזהירות זו היא בכלם, ולא יאמר אדם אני נקי מיצר הרע, שכבר ראינו אנשים שנחשבו תלמידי חכמים ונכשלו בחמורות שבחמורות. כך מספרת לנו הגמרא (קידושין פא ע"א) כמה וכמה מעשים על תלמידי חכמים גדולי עולם שנזהרו בעצמם וזהירות מרובה כי ידעו בעצמם שלמרות שמום ומעמדם הם לא נקיים מיצר הרע. אחר מהם היה רב עמרם חסידא ששמו כולמד על חסידותו.

"הנך שבוייתא דאתאן לנהרדעא, אסקיניהו לבי רב עמרם חסידא", קהילת נהרדעא פדתה נשים יהודיות שנישבו לנוכרים והביאו אותן לביתו של רב עמרם חסידא, כדי לשומרן, שלא יהיו בבתי אחרים שמא ינצלו את חולשתן כדי לנצלן ח"ו.

"אמר, שקולו דרְגָא מְקַמְיָהוּ". גם בבית של רב עמרם חסידא ביקש רב עמרם שישכנו את הבנות בביתו בקומה שנייה, עוד ביקש רב עמרם חסידא שיזו את המדרגות שמובילות מקומה ראשונה לקומה שנייה, כדי שהוא לא יוכל לעלות אליהן.

"בְּהַדְיָ דְקָא חֶלְפָה תְּדָא מִיְיָהוּ, נְפֵל נְהוּרָא בְּאִפּוּמָא. שְׁקִלְיָה רַב עֲמָרָם לְדְרָגָא, דְלָא הוּוּ יְקָלִין בִּי עֲשָׂרָה לְמִידְלָיָה - דְלָיָה לְחֻדְיָה". כשהלכו האנשים ונשאר רב עמרם באותו בית יחד עם הנערות השבויות, עברה אחת מהבנות ליד הפתח והוא ראה את יופיה ואור פניה. לקח רב עמרם את המדרגות לבדו והביאם לפתח שיוכל לעלות אל הקומה השנייה. מספרת הגמרא שהמשקל של המדרגות היה גדול כך שבדרך כלל היו צריכים עשרה אנשים להזיזו, ורב עמרם מחמת שתקפו יצרו הזיזו אותו לבדו.

איסור ייחוד
הוא לא רק
בהדרים
סגורים, אלא
בכל מקום
שיש קרבה
נפשית יתירה,
או שיש חיזור
של גבר אחרי
אישה נשואה,
או פנויה שלא
ראויה לו,
וכגון שהוא
נשוי או שאינו
בן גילה, או
שאינה רוצה
בו

הלכות ייחוד

איסור ייחוד מהתורה

איסור ייחוד הוא איסור מהתורה. כך אומרת התורה על סוטה, "וּנְסַתְרָה וְהָיָא נְטֻמָּאָה" (במדבר ה ג). עצם העובדה שהיא מסתתרת עם גבר אחר, היא גורמת לעצמה טומאה. ואם בעלה התרה בה שלא תסתתר עם הגבר הזה, והיא לא שמעה לו והתייחדה איתו, אע"פ שלא נגע בה אפילו באצבע קטנה שלו, היא אסורה על בעלה עד שתשתה מי סוטה. ובימינו שאין מי סוטה, אין דרך להתיר אותה לבעלה.

אישה שהתייחדה אסורה על בעלה רק אם קודם לכן היה קינוי, "ומהו הקינוי הזה? שייאמר לה בפני שניים: אל תיפגשי עם פלוני בסתר" (שולחן ערוך אבן העזר סימן קעח סעיף א). ואין הכוונה להסתתר במקום נעול דווקא, אלא אפילו אמר לה לא להיפגש אתו במקום שאינו נעול, אלא שיש בו פרטיות, הרי זה קינוי. אמנם אם בעל אמר לאשתו: "אל תדברי עם פלוני", אין זה נחשב "קינוי", ואם אחר כך נפגשה עם אותו פלוני בסתר לא נאסרה עליו (שו"ע קעח סעיף ו). אע"פ שעשתה מעשה אסור.

קינוי לגבר חשוד

איסור ייחוד הוא גם על הגבר ולא רק על האישה, ולכן גבר שאשתו חושדת בו, או שאנשים מדברים עליו שיש לו קשרים עם נשים אחרות, צריך להרחיק עצמו מהן בכל דרך שהיא, ולא להיפגש אתן גם באופן שאין איסור ייחוד לפי גדרי הייחוד הרגילים. אפילו שהוא יודע בעצמו שאין שום אמת בחששות הללו, כי אסור לאדם להחשיד את עצמו.

הגמרא ביבמות (נב ע"א) מספרת על אדם אחד שהיה חשוד בקשר לא הגון עם חמותו, ולא היו עדים בדבר אלא חשד וקול של אנשים על כך. פעם אחת עבר אותו חשוד ליד הבית חמותו ורב הלקה אותו על כך מלקות.

רווקה חשודה - בית דין מוציאה ממקום עבודתה

בעניין זה הביא ה"בית יוסף" (אבן העזר סימן כב בסופו) בשם הרא"ש (כלל ל"ב סי' י"ג) על בחורה רווקה שעובדת בבית ראונו כמנקה או מבשלת (או

"סָלִיק וְאֵזֵל. כִּי מָטָא לְפִלְגָא דְדִרְגָא, אֶפְשָׁח, רָמָא קָלָא, נִרְאָ בֵּי עַמְרָם". התחיל לעלות במדרגות וראה שיצרו גובר עליו עצר וצעק "אש בבית עמרם". כמובן שכל השכנים באו לכבות את האש ומצאו אותו עומד על המדרגות הכבדות הללו בדרכו לבנות השביות.

"אתו רַבְנָן, אָמְרוּ לֵיהּ, כְּסִיפְתֵּינָן. אָמַר לְהוּ, מוּטָב תְּקַסְפוּ בֵּי עַמְרָם בְּעֵלְמָא דְדִין, וְלֹא תְקַסְפוּ מִינֵיהּ לְעֵלְמָא דְאֵתִי". אמרו לו חכמים: "ביישת אותנו". אמר להם: מוטב שתתביישו בי בעולם הזה ולא תתביישו בי בעולם הבא.

הגמרא מספרת לנו את הסיפור הזה כדי שנבין שיצר הרע לא שייך רק ברשעים, או בבינוניים. הוא שייך לכולנו. ולפעמים "מי שגדול מחברו יצרו גדול הימנו". וזו הייתה הגדולה של רב עמרם חסידא, שלא שמר על השם המכובד שלו כלפי חוץ, אלא באמת הכיר בעצמו שהוא בעל יצרים כאחד האדם ושומר על עצמו ועל כבודו וצניעותו של הבנות יותר ממה ששומר על כבודו.

מכין את שניהם מכת מרדות

על פי הדין אדם שהתייחד עם אישה שאסורה לו - חייב מלקות. כך כתב בשולחן ערוך (אבן העזר סימן כב) "כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה, בין ישראלית בין נכרית, מכין את שניהם מכת מרדות, האיש והאשה, ומכריזין עליהם". אלא אם כן האישה נשואה, שלא מכריזים עליה כדי שלא להוציא קול על בניה שהם ממזרים.

ייחוד במקומות עבודה

מי שעסקו עם הנשים

איסור ייחוד במקומות עבודה או במקומות לימודים משותפים הוא גם כאשר האדם לא מתייחד עם אישה אחת בחדר נעול, אלא גם במקרים אחרים. כך מובא במשנה (קידושין פב): "מי שעסקו עם הנשים - לא יתייחד עם הנשים". והכוונה היא על מי שנמצא בחברה מעורבת שיש בה הרבה נשים שאסור לו להתייחד איתן הפוסקים שאלו: מה המיוחד באנשים אלו שנאמר עליהם שלא יתייחדו עם נשים? והרי לכל אדם אסור להתייחד עם נשים.

לדעת רש"י, מי שעסקו עם נשים, אסור לו להתייחד אפילו עם הרבה נשים, לפי שהם רגילים לדבר זה עם זו. לדעת ר"ת כתוס', אדם שנמצא תדיר עם נשים אחרות לרגל עסקו, לא יתייחד אתן אפילו אשתו עמו. ואע"פ שבסתם אדם אם אשתו עמו או בסביבה אין חשש ייחוד, כאן יש חשש כיוון שהוא רגיל בנשים. גם כאשר אשתו עמו הוא עלול לפתח קשרים לא בריאים מאחורי גבה.

לדעת הרמב"ן, אלה שנמצאים בחברה מעורבת הם בחשש גדול של כישלון יותר מכל אדם. לכן אפילו שני גברים שבדרך כלל אין בהם איסור ייחוד, כאן הם אסורים בייחוד.

התוספות, הרא"ש וה"פני יהושע" אומרים כי הרגילות של אנשים להיות בחברה מעורבת לא הופכת את מנשלת את היצר הרע בגלל ההרגל, להפך.

וכה תדבקין עם נערתך

על הפרדה במקום העבודה אנחנו לומדים מרות ומבועז. בועז רואה את רות מלקטת שיבולים אחרי הקוצרים ואומר לה: "הלוא שָׁמַעְתְּ בְּתִי אֶל תְּלַכִּי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִנְּהָ וְכֹה תִדְבַקִּין עִם נַעֲרָתִי". כשאת מלקטת שיבולים תהיי עם קבוצת הנערות המלקטות ולא עם קבוצת

הנערות המלקטות. אע"פ שהם בשדה ואע"פ שכולם רואים את כולם.

הוא מוסיף ואומר: "עֵינֶיךָ בְּשָׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נִגְעַף וְצִמּוֹת וְהִלַּכְתְּ אֶל הַכְּלָיִם וְשָׂתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבּוּן הַנְּעָרִים". בשעה שאת צריכה מים, את יכולה לקחת מהנערות ששואבים מים, ואין בשיחה קצרה זו בעיה של צניעות. אבל בועז מזהיר את הנערות שלא לנצל את המצב ולא לנגוע ברות.

חכמינו אמרו כי רות טעתה בזה, שכשהיא באה אל נעמי היא אומרת: "ותאמר רות המואביקה גם כי אמר אלי עם הנערים אֲשֶׁר לי תדבקין עד אם פלו את פל הקציר אֲשֶׁר לי". בועז אמר לה לדבוק עם נערותיו ולא עם נעריה, והיא אומרת שהוא אמר לה לדבוק עם נעריה. על זה אומר רב חנו בן לוי, כי בגלל הטעות הזאת הפסוק קורא לה "רות המואביקה", כיוון שהיא חושבת עדיין כמושגים של מואב שלא מקפידים בעניין זה ומרשים לעצמם להתערבב נשים וגברים (כמו שראינו בעניין בנות מואב).

נעמי מתקנת את רות ואומרת לה: "ותאמר נעמי אל רות כלתה טוב בתי כי תצאי עם נערותיו", רות מקבלת את ההערה: "ותדבק בנערות בעוז ללקט עד כלות קציר השעורים וקציר החטים".

לא ילמד אדם רווק סופרים

כאמור, במקומות שיש קשר קבוע בין איש לאישה הסיכון הוא הרבה יותר גדול, ולכן גם הזהירות צריכה להיות הרבה יותר גדולה.

על הזהירות הזאת אומרת המשנה (קידושין פב) "לא ילמד אדם רווק סופרים". רש"י מסביר שסופרים הם מלמדי תינוקות. והמשנה אומרת שרווק לא יגיל את עצמו להיות מלמד תינוקות. שהאימהות של התלמידים מצויות אצלו להביא את בניהן לבית הספר. לכן רק אדם נשוי יכול למלא את התפקיד הזה.

כן כתוב: "לא תלמד אשה סופרים". גם כאן מסביר רש"י, שלא תרגיל עצמה להיות מלמדי תינוקות. והגמרא מסבירה "משום אבהתא דינוקיי". שאבות הילדים מביאים את ילדיהם לבית הספר, והאישה המורה תימצא בקשר מתמיד עם הגברים. למרות שהוא רק קשר על בסיס עבודה ולימודים.

בימינו מקלים בכך, שכן האימהות לא נמצאות בקשר יום-יומי עם המורה, שהן משלחות את הילד ללמוד מפתח בית הספר ולא מוסרות אותו ביד המלמד. אבל העיקרון נכון למקום שבו יש קשר קבוע בין גברים לנשים.

ולכן צריך זהירות גדולה בחדרי מורים שיש שם מורים ומורות שלא ישבו יחד בחדר מורים אחד. ואם יש חדר מורים אחד למורים ולמורות, שייחדו פינה למורים ופינה למורות. ויקפידו שכל השיחה ביניהם יהיה שיחה ענייני בלבד.

גיבוש עם בני הזוג בלבד

עוד צריך להזהיר בכל מקומות העבודה משבתות גיבוש שעושים בבתי מלון, שהשבתות הללו הן מקום פורענות ידוע ומפורסם. ולמרות שיש בכך אי נעימות גדולה, אסור בתכלית האיסור ללכת למקום כזה בלי בני הזוג, ובקושי רב אפשר עם בני הזוג.

שומר בחצר שיש בו נשים

בשולחן ערוך (אבן העזר סימן כב) מביא השו"ע עוד דוגמאות לזהירות מקרבה יתירה. "אין ממנין אפילו אדם נאמן וכשר להיות שומר בחצר שיש בו נשים, אף על פי שהוא עומד בחוץ, שאין אפוטרופוס לעריות". דהיינו לא שמם שומר באולפנה של בנות, ולא שום איש תחזוקה או אדם שיש לו גישה קבועה אליהן.

חכמינו קבעו
איסור ייחוד
ואיסור שתיתי
יין עם נוכרים,
כדי לא
להימשך
לנישואי
תערובת,
במיוחד בשלב
שבו הם כבר
יוצאים
מהגלות
ומרגישים את
העוצמה והכוח
המתלווה
אליה

סיפורים על הרב זצ"ל

לא מקובל עלי

סיפר הרב שלמה בן אליהו, רב מטה אשר ואחינו של הרב זצ"ל: לפני שנים קיבלתי תפקיד של מרצה לקורס ביהדות במכללת הגליל המערבי. אני חשבתי ללמד את הסטודנטים תורה בפשטות, אולי פרשת השבוע, אבל האחראים הודיעו לי ששם הקורס הוא: נגלה ונסתר בחכמת הקבלה. נבהלתי מאוד, מה לי ולקבלה? שאלתי רבנים שונים, וכולם אמרו לי שלא להסכים לכך. הייתי בנוך מאוד, ניסיתי לבקש שישנו את שם הקורס, אבל הם התעקשו והודיעו לי שאם לא אסכים, הם יפנו למרצה אחר.

פניתי אפוא לדודי הרב מרדכי אליהו זצ"ל, תוך מחשבה שאם רבנים אחרים לא אישרו, הוא בוודאי לא יאשר. אבל הרב הפתיע אותי ואמר: בוודאי שתקבל עליך ללמד את הקורס הזה! אתה יודע כמה חשיבות יש ללמד סטודנטים חילוניים מושגים ביהדות? ניסיתי להסביר לרב שאני לא מקובל, ואיך אלמד קורס בקבלה? אבל הרב לא התרשם ואמר לי: זו זכות גדולה, אפשר ללמד אותם בן איש חי, אפשר לקרב אותם ליהדות, מדוע אתה מתלבט? קיבלתי אפוא את ההצעה, התחלתי ללמד את הקורס וההצלחה עלתה על המשוער. לקורס נרשמו עשרות סטודנטים. כששאלתי אותם מה הם מבקשים ללמוד בקורס הזה הם השיבו, להפתעתי: אנחנו מבקשים לשמוע תורה מאדם שהוא רב, שהוא שומר מצוות, ולא להיות ניוונים ממה שהתקשורת מאכילה אותנו.

באחד הימים שאלה אותי אחת הסטודנטיות האם נוכל לשוחח שיחה אישית. כאשר שמעתי מה בפי, נדהמתי. היא אישה נשואה, העובדת במשרה בכירה מאוד במערכת החינוך, והיא הודיעה לי שברצונה להתגרש מבעלה ולהתחתן עם אדם דרוזי שהיא הכירה. שאלתי אותה מדוע היא שואלת אותי על כך, הרי אני רב וברור שאגיד לה שאסור. אבל היא השיבה בנחת: אני לא שואלת אותך כאיש דתי, אלא כאדם שמבין בקבלה. רציני שתברר בשבילי האם מבחינה מיסטית וקבלית אנחנו מתאימים. הרמתי עיני לשמים ופניתי לרב זצ"ל בתחינה: אנה, תנחה אותי מה להשיב לאותה אישה. נזכרתי שפעם הרב לימד אותי איך משתמשים בחישוב למצוא אם הזיווג טובים או לא, והדריך אותי לא להשתמש בו לצורך זוגות יהודים כי ישראל מעל המזל. אבל בשבילם זה נראה לי מתאים.

לקחתי דף ועט, שאלתי אותה מה שמה ושם הוריה, וכן מה שם הדרוזי ושם הוריו, והתחלתי לעשות חישובים. כעבור דקות ארוכות של חישובים, כשהיא עומדת לפני מתוחה, אמרתי לה: אני רואה שיש ביניכם התאמה גדולה. היא נאנחה אהת רוחה, אלא שאז המשכתי ואמרתי: הבעיה היא, שאני רואה שמיד אחרי החתונה אחד מכם ייפרד מן העולם, ואיני יודע במי המדובר. לדעתי כדאי שתחשבי על כך פעם נוספת.

האישה יצאה מהפגישה אבלה וחפוויית ראש, ואני הבנתי מדוע התגלגלתי למקום הזה של לימוד מיסטיקה וקבלה, כביכול. כעבור כחצי שנה ניגשה אלי אותה אישה, הפעם מלווה בבעלה היהודי, והם ביקשו להודות לי שהצלתי את חיי הנישואים שלהם.

תשובה כהלכה

pef ייחור לחתונה. יש לי קשר עם בני, ולמחרת שאני מנסה להפסיק, זה קשה לי. זה גדול עלי ורוחף אותי. אני לא יודעת מה לעשות, זה ממש מושך. את צריכה להתחנן עם מישהו שמתאים לך. כל קשר עם בני לפני החתונה רק יפריע לך לבנות את החיים הטובים שלך. אל תתפני לקשרים כאלה, הם רק יבלבלו אותך. ואם נפלת בקשר כזה, את צריכה לתקן ויכולה לתקן. עוד את צריכה להיזהר מכל פיתוי של קשר עם בחורים שרוצים קשר פיזי לפני החתונה. אין שום היתר לקשר פיזי לפני החתונה, ולא עוד אלה שהוא ברוב המקרים מקלקל את האפשרות לחתונה. כך תזכי שיהיה סי שיאהב אותך ויעניק לך ויכבד אותך, וגם תזכי להריון וילידים שתגדלי אותם באהבה.

נסכה ספני אונטרט. אני בחור ישיבה ולמד בישיבה שלא כל כך שומרת על הכללים בענייני השמירה על הבריאות. אבל אני לומד טוב מאוד בישיבה. האם אני צריך לחזור לביתי, ששם אני לומד פחות טוב וגם יש אינטרנט בבית, או להישאר בישיבה? מה ההשתדלות שמוטלת עלי? אם אתה תשמור על הכללים כמו שצריך, זה יספיק למרות שיש מי מחברך שלא שומר. אבל אם אתה לא תשמור על הכללים ותסתחף אחרי חברך - מוטב שתישאר בבית ותנתק את האינטרנט.

כן מובא בשו"ע שם: "לא ימנה אדם אפטרופוס על ביתו, שלא ינהיג אשתו לדבר עבירה". והכוונה שלא ימנה אדם שינהל את העניינים בביתו כמו שפטיפר מינה את יוסף, שהשהות הקבועה של גבר בתוך בית היא מקור לתקלות. ולצערי נפגשתי כמה וכמה פעמים במקרים של אנשים שהיו אורחים קבועים בבתיים של אחרים, שהביאו לתקלות חמורות. ולא יעשה אדם חסד עם גברים זרים או נשים זרות להשכינם באופן קבוע בתוך ביתו, כי בכך הוא מסכן את שלום ביתו.

חברה מעורבת של בני נוער

מכאן נבין כמה חמורה ואסורה חברה מעורבת של בני נוער על פי ההלכה מכל וכל. ומה שהתיר אותה בעל ה"שרידי אש" (ח"א ע"ז), לא התיר אלא בחו"ל במקום שהיה חשש של נישואי תערובת עם הגויים. "ידוע כמה חזק שטף ההתבוללות בארץ צרפת וכמה גדול מספרם של נישואי התערובת במדינה זו". וגם במצב זה לא התיר אלא שאין פעולות משותפים "השיעורים לומדים הבנים לבד והבנות לבד, והמדריכים, שהם יראי שמים ומדקדקים במצוות, מקבלים אחריות שלא יטיילו הבנים והבנות יחד אם לא באופן מאורגן בהשגחת המדריכים". אבל במקום שאין בו חשש נישואי תערובת כתב השרידי אש שחייבים לנהוג על פי השולחן ערוך שכתב "חייבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים וכו' שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה" (א"ח תק"ט סע' ד') ומטעם זה נמנעו בכל הקלות קדושות ליסד חברות שיש בהם תערובת אנשים ונשים, כידוע".

הירות ללומדים באוניברסיטה

במקומות שבהם אין אפשרות ללמוד אלא בחברה מעורבת, כגון הלומדים רפואה או משפטים וכד'. צריכים להיזהר בכל האמור לעיל, דהיינו לא ליצור לימוד משותף של בחורים ובחורות. ולא לשבת לערבי גיבוש שמטרתם ליצור קירוב דעת. ולא לשוחח שיחות חולין, אלא רק שיחות ענייניות של דרך ארץ.

ואפילו שאילת השלום צריכה להיות עניינית ולא חמה ולבבית, שכך אומר הנביא ירמיהו כי ברכת "בוקר טוב" ששכן אומר לשכנתו בצהלת פנים, היא מסוכנת. "סוסים מְיָנִים מְשִׁפִּים הֵיוּ, אִישׁ אֶל אִשְׁתּוֹ רָעוּהוּ וְיָצְהְלוּ: הֵעַל אֶלָּה לֹא אֶפְקֹד נָאִם ה' וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזָה לֹא תִתְנַקֵּם נְפִשִׁי" (ירמיהו פרק ה. ח).

צניעות שמביאה ל"שלום" משמים

וחשוב שנדע כי אפשר לקיים קדושה גדולה גם במקומות שיש בהם תערובת הכרחית, וכך מספרת לנו הגמרא על רופא שטיפל בגברים ובנשים וזכה למדרגות רוחניות גבוהות יותר מאביו ורבו: "אָבָא אוֹמְנָא, הָוָה אֲתִי לִיָּה שְׁלָמָא כָּל יוֹמָא מְמַתְבְּתָא דְרַקִּיעָא. וְלֵאבִי מְמַעֲלִי שְׁבָתָא לְמַעֲלִי שְׁבָתָא. וְלְרַבָּא מְמַעֲלִי יוֹמָא דְכַפּוּרִי לְמַעֲלִי יוֹמָא דְכַפּוּרִי".

אבא אומנא היה מרפא נשים וגברים והיה מקבל דרישת שלום משמים כל יום. לעומתו היה מקבל אביו דרישת שלום כל ערב שבת, ורבו היה מקבל דרישת שלום משמים כל ערב יום כיפור.

מספרת הגמרא שחלשה דעתו של אביו מכך שהוא לא מגיע לדרגה הרוחנית הגבוהה של אבא אומנא, והלך לבדוק מה מעשיו. ומצא "דְּכִי הָוָה עֲבִיד מְלַתָּא, הָוָה עֲבִיד לִיָּה דּוֹכְתָא דְגַבְרִי לְחוּדְיָהוּ, וְדָנְשִׁי לְחוּדְיָהוּ". הוא היה מפריד בין גברים לנשים בזמן ההמתנה והטיפול בהם "וְהָוָה לִיָּה לְבוּשָׁא דְאִית בֵּיהּ קַרְנָא, דְּהָוָה בְּזַעֲי כִי מוֹסִילְתָּא, דְּכִי הָוָה אֲתִיָּא אֲתָתָא, מְלַבֵּישׁ לָהּ כִי הִכִּי דְלָא לִיסְתַּכִּיל בָּהּ". והיה לו לבוש מיוחד, שכשהיה צריך לטפל באישה היה שם עליה את הלבוש ומגלה את בשרה רק במקום שבו היה צריך לטפל (העניית כא ע"ב).

הגמרא מספרת לנו את הסיפור הזה כדי שנבין שאפשר לשמור על קדושה ומעלות רוחניות גדולות, לא רק בבית המדרש שנמצאים בו אביו ורבו, אלא גם במקומות לימוד או עבודה או בצבא במקומות שחייב אדם להיות עם נשים בעל כורחו, וגם במקום שבו צריך אדם לטפל בגופן של נשים טיפול רפואי. אם נזהרים מכל מה שקשור בהרהור עבירה ומכל מה שיכול להביא אליו, אפשר להגיע לדרגות קדושה יותר מאלה שיושבים בבית המדרש.